

Inleiding

Het doel van *Het hele verhaal in Gebarentaal* is te voorzien in een curriculum op niveau A2 voor het onderwijzen van Nederlandse Gebarentaal aan volwassen taalleerders op basis van TPRS. TPRS is de afkorting van *Teaching Proficiency through Reading and Storytelling*, oftewel: taalvaardigheid onderwijzen door middel van lezen en het maken van verhalen. Blaine Ray, een docent Spaans in de Verenigde Staten, ontwikkelde TPRS eind jaren tachtig om zijn leerlingen Spaans op de middelbare school vloeiend te leren spreken en schrijven. Inmiddels zijn er in de Verenigde Staten alleen al meer dan 6000 taaldocenten die met deze methode werken en die hebben ervaren hoezeer hun leerlingen vooruit gaan en aan taalbeheersing winnen. Wij willen deze methodiek graag beschikbaar maken voor het gebarentaalonderwijs, opdat het groeiende aantal geïnteresseerden in Nederlandse Gebarentaal ook kan profiteren van het plezier en de succeservaringen die TPRS biedt.

Herkomst van TPRS

TPRS is oorspronkelijk gebaseerd op de Total Physical Response (TPR) methode die in de jaren zestig van de vorige eeuw is bedacht door James Asher, en de Natural Approach die Stephen Krashen en Tracey Terrell in de jaren tachtig ontwikkelden. TPRS richt zich op taalverwerving door middel van begrijpelijke input. De methodiek combineert actief taalleren door middel van fysieke handelingen met persoonlijke vraag-antwoordgesprekken en het gezamenlijk bedenken van verhalen. Vocabulaire en zinstructuren worden aangeleerd door een aantal verschillende technieken die zorgen voor begrijpelijke input en herhaling van het doelvocabulaire in context. Gebaren, TPR-commando's, vragen en miniverhalen maken het mogelijk voor de cursisten om in verschillende nieuwe contexten in de taal te communiceren.

Grammaticale structuren worden in deze methodiek op een natuurlijke manier verworven, namelijk door herhaling van taal in context. Blaine Ray stelt dat een zeer korte (15 seconden tot 2 minuten) toelichting op een grammaticaal verschijnsel het beste is. Op deze manier worden cursisten zich bewust van het bestaan van de structuur, hetgeen ondersteunend werkt bij de taalverwerving. Wanneer uw cursisten vragen stellen over grammatica kun je daar natuurlijk antwoord op geven, maar probeer dat zo kort mogelijk te houden. TPRS is buitengewoon effectief gebleken door grammatica in context te onderwijzen in plaats van door langdurige uitleg en invuloefeningen.

Veilige sfeer

Als je voor het eerst les Nederlandse Gebarentaal in een nieuwe groep geeft, is het van belang je ervan bewust te zijn dat cursisten zich ongemakkelijk kunnen voelen bij activiteiten als gebaren maken, dingen uitbeelden en direct antwoord geven op vragen. Het creëren van een veilige omgeving in het leslokaal, waar dit soort interacties aanvaard en vriendelijk aangemoedigd worden, is de sleutel tot het succes van deze methode. Vraag de cursisten nooit te acteren of te gebaren als zij zich daar ongemakkelijk bij voelen. Het belangrijkste is dat de cursisten begrijpelijke input krijgen. Zij zullen de taal vanzelf gaan gebaren wanneer ze daar klaar voor zijn. Leer je cursisten kennen, en pas de verhalen aan wanneer je denkt dat zij zich bij een bepaald verhaal ongemakkelijk zouden voelen. Streef altijd naar een positieve en humorvolle sfeer.

Aanpassen aan de doelgroep

Het hele verhaal in Gebarentaal niveau 3 is bedoeld voor cursisten die niveau 1 en 2 met succes gevolgd hebben. Maar ook cursisten die eerder een andersoortige cursus Gebarentaal volgden, kunnen hierbij aansluiten. Eén van de vele voordelen van TPRS is namelijk de flexibiliteit van de methode. Een getrainde TPRS-docent kan de moeilijkheidsgraad van het materiaal aanpassen door eenvoudigweg moeilijkere of gemakkelijkere vragen en Total Physical Response-commando's te gebruiken en door de verhalen eenvoudiger of juist complexer te maken.

Thema's en gebaren

Omdat, zoals ook uit recent onderzoek weer blijkt, authentiek taalgebruik vrijwel nooit gebaseerd is op netjes per thema geordende woorden, zal je soms verrast worden door woorden die niets met het betreffende thema te maken lijken te hebben. Voor de bewerking zijn het vocabulaire en de verhaaltjes waar nodig aangepast aan de Nederlandse Dovencultuur.

Toekenning ERK-niveaus aan de lesboeken van Het hele verhaal in gebarentaal

De lesboeken hebben een ERK-indicatie, waarmee voor taalleerders uit andere Europese landen herkenbaar is wat het niveau is van de lesboeken. Het ERK is een afkorting van Europees Referentie Kader, en bestaat uit afspraken die op Europees niveau gemaakt zijn voor de uitwerking van lesprogramma's, leerplanrichtlijnen, examens, leerboeken en dergelijke in heel Europa. Het geeft een beschrijving van hetgeen taalleerders moeten leren om een taal te kunnen gebruiken voor communicatie. Ook beschrijft het welke kennis en vaardigheden met betrekking tot taal en cultuur zij moeten opdoen om doeltreffend in de doeltaal te kunnen functioneren.

Het ERK kent zes niveaus die gelden voor alle taalleerders:

A		B		C	
Basisgebruiker		onafhankelijke gebruiker		gevorderde gebruiker	
A1	A2	B1	B2	C1	C2
doorbraak	tussenstap	drempel	uitzicht	effectief	beheersing

Bron: ATERK NGT (2013) Juli 2013

ERK-niveau A2:

De vaardigheden van de cursist op A2-niveau bestaan uit de volgende communicatieve praktijken. De cursist:

- kan zinnen en regelmatig voorkomende uitdrukkingen begrijpen die verband hebben met zaken van direct belang, zoals bijvoorbeeld persoonsgegevens, familie, winkelen, plaatselijke geografie, werk.
- kan communiceren in simpele en alledaagse taken die een eenvoudige en directe uitwisseling over vertrouwde en alledaagse kwesties vereisen.
- kan in eenvoudige zinnen aspecten van de eigen achtergrond, de onmiddellijke omgeving en kwesties op het gebied van diverse behoeften gebaren.

Het werkboek voor cursisten

Het werkboek biedt cursisten oefeningen waarmee ze het doelvocabulaire in context kunnen gebruiken, gebaar-afzienoefeningen en schrijfo opdrachten, en een aantal oefeningen die het begrip bevorderen, de gebarenschat vergroten en creatief denken stimuleren. Het werkboek volgt uiteraard de docentenhandleiding. De eerste pagina van iedere les in het werkboek bevat een lijst van nieuwe gebaren. Sommige oefeningen moeten in de les gedaan worden, anderen kunnen als huiswerk meegegeven worden. Controleer of de cursisten goed begrepen hebben wat ze voor iedere opdracht moeten doen, voordat je opdrachten als huiswerk geeft.

Video's en power points

Bij het werkboek hoort een serie video-opnames, die beschikbaar zijn na het aanmelden van de cursist bij de online leeromgeving. Binnen deze omgeving kunnen cursisten video's bekijken en oefeningen doen. Je kunt als docent tijdens de lessen ook gebruik maken van deze online leeromgeving.

Daarnaast kun je als docent gebruik maken van een complete serie power points voor alle lessen. Deze power points zijn, net als de overige lesmaterialen van deze cursus, verkrijgbaar bij de uitgever: www.arcospublishers.com, of bij www.tprsacademy.com/shop.

De docentenhandleiding

Eén van de belangrijkste voorwaarden voor een succesvol gebruik van *Het hele verhaal in Gebarentaal* is dat je begrijpt dat de materialen bedoeld zijn als *suggesties* voor de lesinvulling. Het idee is dat wij de inspiratie leveren en dat jijzelf de lege vakjes invult door de ideeën van je cursisten te gebruiken en door de verhalen, TPR-commando's en gesprekjes persoonlijk te maken. TPRS is heel flexibel en inspirerend omdat jijzelf en je cursisten volledige vrijheid hebben om de verhalen en activiteiten aan te passen aan de eigen behoeften. Maak gebruik van je sterke punten. Als je beter bent in het geven van TPR-commando's dan in het stellen van vragen, doe dat dan vooral. Als je cursisten liever meer tijd besteden aan verhalen, wees dan flexibel en doe datgene wat hen helpt het beste te leren. Lijken voorbereidingsactiviteiten onnodig? Ga dan door naar de volgende activiteit. Vind je een bepaald miniverhaal niet interessant? Creëer dan je eigen verhaal. Het is jónw groep, en jij kent je eigen cursisten het best. Volg je intuïtie, en houd in gedachten dat TPRS de beste manier is om een nieuwe taal zo natuurlijk mogelijk te verwerven.

De docentenhandleiding bevat lesplannen voor vijftien lessen, gebundeld in drie hoofdstukken met ieder een eigen thema. Elke les is opgebouwd uit een aantal onderdelen die iedere keer weer terugkomen. Dit biedt zowel voor jou als docent als voor de cursist een duidelijke structuur en herkenbaarheid. In Bijlage C is bovendien een overzicht opgenomen van de grammatica die in deze cursus aan bod komt.

De verdeling van de les zie je op de volgende pagina's. Bij elk lesonderdeel staat een schatting van de tijd die je nodig hebt in de les. Dit is een schatting en de tijd kan per les erg verschillen. Daarom hebben we ervoor gekozen om in het docentenboek verder de tijden niet te vermelden. Wij gaan uit van 120 minuten per les, met tussendoor 15 minuten pauze.

Deze docentenhandleiding is overigens niet bedoeld als training in de methodiek. Een complete uitleg van de TPRS- achtergronden en technieken vind je in *Storytelling voor het talenonderwijs* van Blaine Ray en Contee Seely. In Nederland bestaat er een deeltijdopleiding tot TPRS-docent voor horenden: www.tprsacademy.com. Trainingen voor het lesgeven in Gebarentaal volgens de TPRS-methodiek worden gegeven bij www.gebarentaalvooriedereen.nl

Opnames maken voor huiswerkopdrachten

Wanneer je dit symbool ziet, wil dat zeggen dat je een opname moet maken van de betreffende opdracht en deze na de les mailt naar de cursisten. Je kunt uiteraard zelf bepalen hoe je de opname wilt maken en hoe je deze wilt versturen. Enkele mogelijkheden zijn:

Opnemen en delen via <https://goreact.com/asl>

Zelf opnemen en versturen via <https://www.wetransfer.com/>

Toelichting lesplannen

Lesstof

Aan het begin van ieder lesplan staan de nieuwe gebaren en zinnen voor die les, en verder wordt aangegeven welke aanvullende materialen de les kunnen ondersteunen. Een overzicht van alle nieuwe gebaren per hoofdstuk staat in Bijlage C. Voel je vrij om gebaren weg te laten of zelf

gebaren toe te voegen.

**Introductie
+5 min**

Elke les starten we met een duidelijke introductie. Je verwelkomt de cursisten bij naam en geeft ze een hand. Daarna leg je uit aan de hand van een PowerPointpresentatie wat er in de les gedaan gaat worden. Hier hoeft niet zoveel tijd aan besteed worden, alleen in de eerste les zal er meer introductie nodig zijn, omdat dan bijvoorbeeld huisregels besproken moeten worden.

**Huiswerk
behandelen
+ 15 min**

In dit onderdeel laat je de cursisten activiteiten doen op basis van het gebarenhuiswerk dat ze hebben gedaan. Het huiswerk dovencultuur behandel je tijdens 't Doof kwartiertje.

**Vocabulaire
voorbereiden
+ 20 min**

Bij elke les staan nieuwe gebaren die in de les aangeboden moeten worden. De lessen worden uiteraard niet beperkt tot alléén de kernwoorden. Rondom de in het lesboek gegeven gebaren zal je zelf nog andere gebaren aanbieden, of cursisten zullen om gebaren vragen voor woorden die zij willen gebruiken. Er zijn verschillende mogelijkheden bij het voorbereiden van vocabulaire:

▸ **TPR-commando's**

Voorbeelden van TPR-commando's geven aan op welke manier je het doelvocabulaire in de gebiedende wijs kunt inoefenen. Gebruik de commandolijst als springplank voor eigen ideeën. Wij geven enkele voorbeelden en je kunt op basis daarvan een groot aantal TPR-commando's geven. Voel je niet verplicht om de commando's uit het boek letterlijk te volgen.

▸ **Vraaggesprekjes**

Vraaggesprekjes helpen je de groep te voorzien van gepersonaliseerde input rondom het doelvocabulaire. Deze vragen moeten zoveel mogelijk op de cursisten persoonlijk toegespitst worden. Let erop dat je echt een gesprekje voert met een cursist: reageer op diens antwoord en vraag dóór om zoveel mogelijk details te weten te komen. Ook hier geldt dat je op basis van de suggesties in het lesplan zelf meer vragen kunt stellen en natuurlijk altijd eigen vragenseries kunt bedenken.

▸ **Scenario's**

Een andere manier om het doelvocabulaire in context te gebruiken is het vertellen van kleine mini-verhalen met gebruikmaking van attributen en plaatjes, en het stellen van vragen over die verhalen. Soms zullen de cursisten een verhaal willen uitbeelden, en soms vertel je zelf het verhaal gewoon om begrijpelijke input te leveren.

**Verhaal vragen
+ 40 min**

Het verhaal combineert alle gebaren uit het doelvocabulaire in een kort, gemakkelijk te onthouden verhaal. Deze verhalen zijn geschreven met de volwassen tweede-taalleerder in gedachten, maar kunnen aangepast worden aan vrijwel alle leeftijdsgroepen. Maak flexibel gebruik van deze verhalen.

Maak de verhalen persoonlijk, en daardoor interessant voor de cursisten, door de namen van de cursisten of bekende personen te gebruiken voor de personages, de details in het verhaal aan te passen aan de interesses van je cursisten en plaats, tijd en karakters aan te passen. Nodig je cursisten uit om tijdens de les details aan te dragen voor het verhaal. De verhalen

werken namelijk het beste wanneer ze voor én door de groep op maat gemaakt worden en zo goed mogelijk aansluiten bij de persoonlijke belevingswereld van je cursisten. We willen je daarom aanmoedigen de verhalen in dit boek als basis en inspiratie te gebruiken voor het creëren van je eigen groepsverhaal.

Het stellen van ‘cirkelvragen’ is de basistechniek die TPRS zo efficiënt maakt. Voor uitleg en ondersteuning verwijzen wij graag naar het boek *Storytelling voor het talenonderwijs*, vanaf bladzijde 47.

Spel + 10 min

Dit onderdeel geeft diverse suggesties voor aanvullende activiteiten om het verhaal te ondersteunen en het doelvocabulaire uit te breiden. De spellen en activiteiten brengen variatie in de TPRS-les en voorzien in meer begrijpelijke input.

**‘t Doof
Kwartiertje
+ 15 min**

Culturele kennis is van groot belang voor Nederlandse Gebarentaal-leerders. Daarom wordt in vrijwel iedere les aandacht besteed aan één van de vele aspecten van de Nederlandse dovenscultuur. Daarnaast kun je denken aan het aanbieden van visuele muziek, liedteksten, gebarenrijmpjes en poëzie in NGT, die ook op een geweldige manier begrijpelijke input kunnen leveren en variatie brengen in de les.

**Huiswerk
opgeven
+ 5 min**

Elke les staat er beschreven welk huiswerk de cursisten kunnen maken. Het huiswerk is onderverdeeld in gebarenhuiswerk, dat talige opdrachten bevat, en culturele opdrachten onder de titel: huiswerk dovenscultuur. Voel je vrij om dit aan te passen aan de eigen groep en mogelijkheden. Voeg er gerust iets aan toe, of vervang het door een ander, actueel onderwerp. Let er wel op dat het gebarenhuiswerk gericht moet zijn op begrijpelijke input, of het verwerken van input die in de voorafgaande les is gegeven.

Tot slot

We vinden het heel prettig om je mening en ervaringen te horen met betrekking tot deze methode. Voel je daarom vrij om je ervaringen aan ons te mailen. Ook op- en aanmerkingen zijn welkom, zodat wij onze lesmaterialen steeds kunnen verbeteren.

Iris Wijnen
Tom Uittenbogert
info@gebarentaalvooriedereen.nl

Hoofdstuk 1. Het huis op zijn kop

Les 1. Weet je het nog...?

Geleerde gebaren

Zie ook Bijlage C voor alle kernwoorden van niveau 1 en 2.

1. moeilijk	8. televisie	14. proberen
2. makkelijk	9. volgen	15. zich vervelen
3. misschien	10. wel/geen zin hebben	16. saai
4. tolk	11. nadoen	17. enthousiast
5. journaal	12. idioot	18. bang
6. woonkamer	13. Ik snap er niks van!	19. wel / niet kunnen
7. wapperen		

Benodigdheden

- PowerPoint Les 1
- Kaart met twintig woordjes (zie Bijlage A)
- Stiften
- Vraagwoordenposters

Lesplan

Introductie

Verwelkom de cursisten en begroet iedereen persoonlijk. Vraag ook hoe het gaat en reageer daarop. Op de PowerPoint heb je een foto van jezelf, met je naam en naamgebaar eronder.

PP slide 2

Leg met behulp van de PowerPoint uit wat het programma van deze les is:

Programma Les 1

Voorstellen

Herhaling geleerde gebaren

Verhaal: *Mr. Bean kijkt het journaal*

Spel: *vingerspel-estafette*

't Doof kwartiertje: *journaal met tolk*

Vocabulaire voorbereiden

PP slide 3

Kennismaking

Laat de cursisten zich in tweetallen aan elkaar voorstellen: WIE BEN JE?, WAT IS JOUW NAAM EN NAAMGEBaar?, WAAR WOON JE? Laat ze ook aan elkaar vragen hoe het met ze gaat .

Daarna geef je opdracht aan de cursisten om aan een andere cursist te vertellen wat zijn/haar buurvrouw/-man heeft verteld, bijvoorbeeld DIT IS

[NAAM], [NAAMGEBAAR], HIJ/ZIJ IN..... WONEN HIJ/ZIJ, enzovoort.

Gebaarwoordjes : *wel/niet kunnen gebaren*

Kaartjes A en B
waarop woordjes
staan (zie Bijlage
A).

PP slide 4

- A. De groep maakt tweetallen. Iedereen krijgt een stapel kaartjes met een woord erop. De bedoeling is dat een cursist begint met de woordjes te gebaren. Als hij/zij het gebaar niet meer weet, dan wordt dat kaartje apart gelegd. Na afloop moet de cursist dan deze woordjes vingerspellen, de partner kan dan misschien het gebaar geven. Daarna is de andere cursist aan de beurt.

Als de cursisten beiden het gebaar niet meer weten, dan worden deze kaartjes opnieuw apart gelegd en meegenomen in de hele groep. De oefening eindigt in de hele groep, waarin iedereen om beurten de woordjes kan vingerspellen en andere cursisten of jijzelf het goede gebaar kan aanbieden.

PP slide 5

- B. In tweetallen kiezen de partners vijf woordjes uit de stapel kaarten en verzinnen hiermee samen een verhaaltje. Het verhaaltje kan door middel van tekeningen voorbereid worden, ook mag het opgeschreven worden. Na de voorbereiding wordt het verhaaltje per koppel aan de klas gepresenteerd.

Maak hiervan een opname en stuur dit als huiswerkopdracht op naar de cursisten voor de volgende les.

Verhaal vragen

PP slide 6

Na de voorbereiding, als iedereen de eerder geleerde gebaren weer paraat heeft, begin je met het miniverhaal. Het volgende verhaal met de geleerde gebaren kun je als uitgangspunt nemen. Houd er rekening mee dat je het verhaal stapsgewijs vraagt, en niet vertelt.

Mr Bean is thuis. Hij verveelt zich. Teddy ligt te slapen, Mr. Bean kan niet slapen. Hij gaat tv kijken. Op tv is het journaal. Bah, het journaal is saai! Maar dit journaal is niet saai. Er is een tolk gebarentaal bij. Mr. Bean kijkt naar de tolk en probeert hem te volgen. De tolk maakt grote gebaren en trekt rare gezichten. Leuk! Mr Bean kan ook gekke gezichten trekken, en doet de tolk na. Daar is hij heel goed in. Mr. Bean maakt ook grote gebaren, hij snapt er niks van maar vindt het heel leuk. Nu verveelt hij zich niet meer, en staat midden in de woonkamer lekker te wapperen. Wat een idioot!

Oefen ook met mimiek tijdens het verhaaltje, Vraag aan de cursisten hoe ze zich voelen als ze naar het journaal met tolk kijken. Denk hierbij aan: VERVELEN; SAAI; LEUK!; PROBEREN NA TE DOEN; IDIOOT; GEEN ZIN HEBBEN; MOEILIJK; BANG; WEL-WILLEN; WEL/NIET DURVEN; WEL ZIN HEBBEN; BLIJ; ENTHOUSIAST

Spel

PP slide 7

Twee identieke
stapels
woordkaartjes
klaarleggen (zie

Vingerspel-estafette

De cursisten gaan in twee groepen aan de slag. Elke groep krijgt een stapeltje kaarten met dezelfde woordjes. De leden van de groep gaan achter elkaar staan, de eerste begint met het vingerspellen van het eerste woord aan de tweede persoon, deze gebaart het woord aan de derde persoon. Deze persoon vingerspelt het woord aan de vierde persoon. En dat gaat zo door. De laatste

Bijlage A). persoon gebaart of vingerspelt en wappert daarna met handen in de lucht. Dit is het teken dat de eerste ronde klaar is. De laatste persoon gaat nu naar voren en begint met het tweede woord. De groep die het eerst alle woordjes heeft doorgegeven, heeft gewonnen, mits alle woorden goed gebaard zijn, anders heeft de ander groep gewonnen.

't Doof Kwartiertje

PP slide 8 Laat uitzendingen van het journaal met tolk zien. Welke gebaren herkennen ze? Is het al mogelijk om iets te volgen van wat er gebaard wordt als je het geluid uitzet?

Huiswerk

PP slide 9 De volgende opdrachten staan in het Werkboek en zijn huiswerk voor volgende week.

WB pagina 11 **Opdracht 1:** Bekijk de opname die de docent heeft opgestuurd en probeer te ontdekken of er fouten in de gebaren zijn gemaakt. Denk na over hoe het anders moet en Teken dit hieronder op. Gebaar de verbeterde versie van het verhaal voor jezelf net zo vaak tot je het soepel kunt vertellen.

Opdracht 2: Verzamel 20 woorden uit niveau 1 en 2. Bekijk de gebaren in de online leeromgeving en oefen hiermee. Schrijf de woorden die je hebt uitgekozen op in het werkboek en oefen hier elke dag even mee.

Opdracht 3: Zoek op internet naar informatie over *Wonen voor doven en slechthorenden* bij jou in de buurt. Noteer je bevindingen, en bedenk hoe je deze in de klas kunt vertellen in gebaren.

Afsluiting les

PP slide 10 Wie wil er nog iets vragen?

PP slide 11 Tot volgende week!